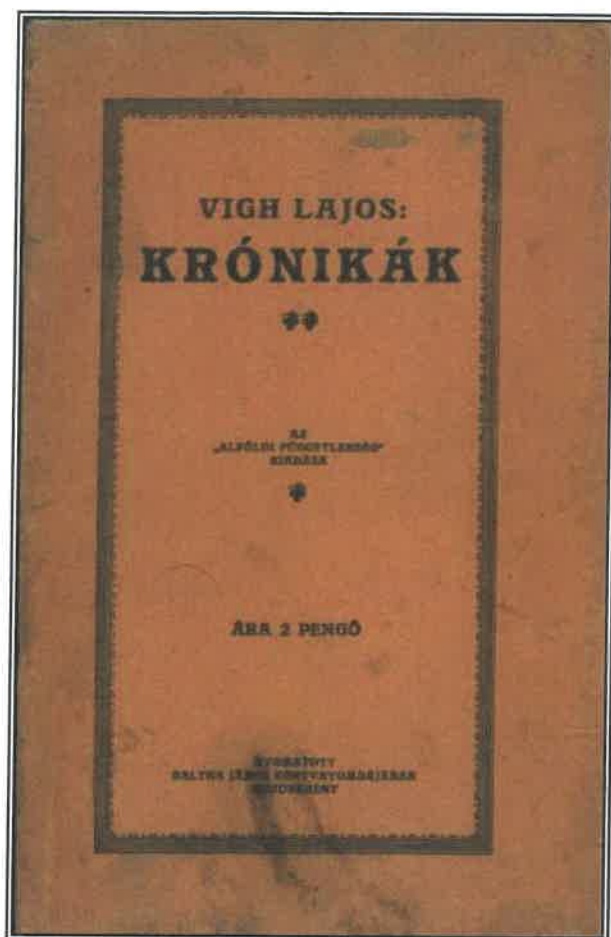

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a

**„Vigh Lajos: Krónikák... a mezőberényi Alföldi
Függetlenség c. helyi hetilap kiadványa. 1927.”**

települési értéktárba történő felvételéhez

MEB-2021/5811
ÉRKEZETT 2021 ÁPR 20.

Készítette: *Benyovszki Mihály*
5650. Mezőberény Ady Endre u. 13

Mezőberény 2021. április 18.

Alíírás

Mezőberényi Polgármesteri Hivatal			
Iktatószám: 1.1301-1	Melléklet: 1	db	
Érkezett: 2021 APR 20.			
Előszám:	Előadó:	Előadó:	
		M.F.	

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó személy neve:

Benyovszki Mihály

5650. Mezőberény Ady Endre u. 13

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: *Benyovszki Mihály*

Levelezési cím: *5650. Mezőberény Ady Endre u. 13*

Telefonszám: *+36-20/ 9-572-752*

E-mail cím: *erimisi@szucsnet.hu*

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

„Vigh Lajos: Krónikák... a mezőberényi Alföldi Függetlenség c. helyi hetilap kiadványa. 1927.”

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság

egészség és életmód

épített környezet

ipari és műszaki megoldások

kulturális örökség

sport

természeti környezet

turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye. *A javaslattevő tulajdonában, de több darab is fellelhető a városban.*

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési

tájegységi

megyei

külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása.

Az Alföldi Függetlenség c. hetilap 1920-tól jelent meg Mezőberényben. Több tulajdonosa, főszerkesztője volt, de nyomtatása mindig a Baltha nyomdában készült, mely nyomda a Báró Eötvös utca elején a Király Szálló mögött volt. Az újság elsősorban a városban történő eseményekről tudósított. Voltak politikai és társadalmi jellegű cikkek is benne, és a hirdetéseket „Publikáció” néven jelentették meg, amely újdonság volt a település lakóinak életében. Az újság 1-2000 példányban jelent meg. A példányszám függött az éppen akkori gazdasági helyzettől.

Nem minden számban, de legtöbbször megjelent a lapban egy hosszabb-rövidebb lélegzetvételi versike is, melyet a lap egy munkatársa, Vigh Lajos írt. Ezeknek a versikéknek volt a neve, „Krónikák”. Nagyszerű volt a névválasztás, hiszen tömören, rímekbe foglalva adott hírt, mondott krónikát az éppen esedékes történésekről.

A versek az elmúlt hét aktuális témáit dolgozták fel, sokszor vicces, humoros formában, vagy éppen állítottak görbe tükröt a város társadalmi, vagy politikai vezetésének.

Ezeket a versikéket kiválogatva, csokorba szedve került kiadásra a Krónikák c. könyvecske mely 3 év termésének a legjobbait foglalja magába.

A kiadvány 1927-ben jent meg és közel 100 versikét tartalmaz.

A szerző a következőket írja az előszavában.

Előszó.

Három év Krónikáit találja itt összegyűjtve az olvasó, azon sorrendben, ahogy azok az „Alföldi Függetlenség” hasábjain megjelentek.

Nem kifogástalan irodalmi művek ezek: - apró kis forgácsok Mezőberény életéből, tarkítva különböző eseményekkel. Az események valóságban megtörténtek. Az egyéni vonatkozások, saját karikatúráim. Lehet, hibás vagyok, hogy felújítom őket, de még hibásabb az, aki megharagszik érte.

Az első költeményt kiszakítottam a sorrendből, jelképezve, hogy a mai túlmodern zagyva irányzatnak nem vagyok híve. Mindent érthetően, egyszerűen, magyarosan.

Fogadják kedves olvasóim eddigi összegyűjtött munkáimnak első kiadását szeretettel, örömmel és megértéssel.

Mezőberény, 1927. március 30.

A Szerző.

A versikékből nagyon sok mindent megtudhatunk a település akkori életéről, lakosairól.

A versek dátumozása alapján behatárolható pl. a villanyvilágítás, bevezetése, a sportpálya a Liget fejlesztése, az autó és buszközlekedés valamint az útépitések közelítőleges dátuma. Szó esik bennük a választásokról és egyéb politikai megmozdulásokról is. Nem maradhatnak ki a kereskedők, kocsmák, a város zenészei stb. sem. Nagyon sok versikéből egyes, település szerte ismert lakosok személyiségét is megismerhetjük, sokszor az eléjük tartott görbe tükrön keresztül.

Személyes élményként elmondhatom, gyerekkoromban sokat hallottam a „malmos Winter Miska” történetét, ahogyan a ligetbe csalta rókavadászatra a vadászokat. Hittem is, nem is, de mint történet meglepő és egyben mulatságos is volt.

*Amikor ez a könyv a tulajdonomba került, szinte azonnal végigolvastam, és nagy örömmel láttam, benne ezt a történet is. Így bizton állíthatom, a történet nem mese, nem kitaláció, hiszen korabeli leírás van róla. Nem is akármilyen.
Íme, a vers a könyvből:*

*Alföldi Függetlenség.
Vigh Lajos: Krónikák*

1.)

*A világon két ember sincs,
Akikben
Együttvéve annyi humor
Lakik benn,
Mint egykedves, jó öregúr
Agyában,
Száz embernél többet tud ő
Magában.*

*Elmondok egy régi viccet
Felőle,
Nem lehet már olyan nagy baj
Belőle:
Úgy becsapott, vagy tíz embert
Őkelme.
Hogy a holt is nevetne, ha
Fölkelne.*

*Emígy szól egy szegény, öreg
Emberhez,
Kend csak végez és egyebet
Nem tervez,
Minthogy kiül a ligeti
Fapadra.
S ne moccanjon, akármire
Akadna.*

*Megfizetem fáradságát
Gazdagon,
Fehérkenyér hál kendnél az
Asztalon.
Egy fél mázsa lisztecske a*

*Jutalma,
S holnap reggel rögtön ki lesz
Utalva*

*Nosza erre többekkel el
Hitette
Hogy egy öreg róka van a
Ligetbe
S éppen sétált, amint látta
Az úton,
Elhihetik - mondá - mert nem
Hazudom.*

*2.)
Ripp - ropp mindjárt összejött vagy
Tíz vadász,
S izgalmukban lőn szörnyű nagy
Izzadás.
A fenevad szagát érzék
Előre
S nem nyugodnak, míg nem látják
Lelőve.*

*Bekeríték a ligetet -
Nosza hát,
Így rendezék a vadászok
Osztagát.
Szorult a kör mindig kisebb
Darabra
De nem akadt egy vadász sem
A vadra.
Csak az öreg ember volt a
Ligetbe,
Az is majd meg fagyott a nagy
Hidegbe.
Meg is kérte ökelmét egy
Fegyveres:
Hogy hívják és a ligetbe
Mit keres?*

Mit keresek? - elég, ha azt

*Én tudom,
De az urak nem-e járnak
Tévtuton,
Hanem azért ne bántsák az
Életem,
Megkövetem - Róka Mátyás
A nevem...*

1927. április 10.

A könyv kiadott példányszámáról semmit nem tudunk, de szerencsére fönmaradt pár példány belőle. A kiadást és a nyomtatást a Baltha-nyomda végezte és az ára 2 pengő volt.

2016-ban a MEHETE (Mezőberényi Helytörténeti és Tájvédelmi Egyesület) gondozásában, megjelent a könyv újranyomatott, reprint kiadása, amelyet a még fellelhető, pár eredeti példány segítségével állítottak össze. Ennek a kötetnek a segítségével, most már mindenki bepillanthat az akkori települési életbe, Vigh Lajos által rímekbe szedve.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett.

A Krónikák c. mű egy verseskötet, de nem szépirodalmi mű. Mezőberény történetét mutatja be 1927 - ig, befoglalva az előző 3 év történéseit. Nagyon sok személyes, személyre szóló adat van benne, azonban nagy jelentősége van abban, hogy ezeken a verseken keresztül, beeláthatunk a település történetébe, fejlődésébe. A dátumok alapján pontosan behatárolhatóak a történések. Ez alapján a településtörténet kutatóinak is adhat támpontokat, hiszen a legtöbb, a település történetének nagyobb eseménye is megtalálható benne. Többek között a közvilágítás kiterjesztése, az utak épülése, a sportpálya fejlesztése, a liget fejlesztése... stb. Mindezek mellett a város akkori társadalmi és politikai életébe is betekintést nyerünk általa. A könyv mindenképpen megőrzendő kincs, és elolvasása minden mezőberényi számára ajánlott, akit egy kicsit is érdekel a település múltja.

Szerencsére a MEHETE (Mezőberényi Helytörténeti és Tájvédelmi Egyesület) gondozásában, megjelent a könyv újranyomatott, reprint kiadása, így mindenki számára elérhető, olvasható.

Helytörténeti jelentősége miatt mindenképpen javaslom a könyv felvételét a Települési Értéktárba a „Vigh Lajos: Krónikák... a mezőberényi Alföldi Függetlenség c. helyi hetilap kiadványa. 1927.” c. javaslat alapján.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

http://www.mezobereny.hu/adattar/hirmondo/hirmondo_201608.pdf

<http://konyvtar.mezobereny.hu/index.fcgi?rx=&nyelv=hu&stype=1&stype2=&menuparam5=125&heaAdat=19104&hozzaid=50924>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Egy lap, egy versike a könyvből, melyből megtudhatjuk, hogy tervben voltak az utcanév változtatások, tudható a dátum és az is leszűrhető belőle, hogy a lakosság talán nem örül neki annyira.

151

1927. december 11.

Alaposan megváltozik a falu,
Nem lesz olyan ósdi szagú, savanyu.
Városi szint ölt sok utca magára,
Új neveket raknak fel a falára.

Egyik-másik nem is csoda, ha furcsa,
Volt itt eddig Kis-utca és Nagy-utca.
Képviselve volt a növény, s állattan,
Rózsa-utcán, vagy Nyúl-utcán járhattam.

Szebb neve lesz mindeniknek ezután,
Mi nem hangzik olyan furcsán, se sután.
Tökéletes lészen mindnek a neve,
A hátulja, közepe és eleje.

Bár melegen ajánlanám, ha lehet,
Nevezzenek egy utcát és egy teret
Másképen, mint ahogy vélik a nevét,
Megadva így annak savát és levét.

Belekötők, úgyis tudják mindenbe,
A Kis-utcát változtassák „Hymenre,“
S az ártézi, melegvizű kút terét,
„Tyúkketrecre“ javítsák ki a nevét.

Ajánlás „Vigh Lajos: Krónikák” című kiadványának Települési Értéktárba történő felvételéhez

Az elmúlt néhány évben tartalmas együttműködés alakult ki Benyovszki Mihály, és a Mezőberényi Helytörténeti és Tájvédelmi Egyesület között.

Az általa gyűjtött, Mezőberény számára is pótolhatatlan értéket képviselő képeslapgyűjtemény, a számtalan régi újság, könyv és egyéb kiadvány sokszor jelentett értékes forrást az egyesületnek, és nekem is a helytörténeti információ gyűjtés során.

Tevékenysége sosem öncélú, szívesen segíti, támogatja a közcélú kutatásokat, rendezvények megtartását.

Egy ilyen alkalommal mutatta meg Vigh Lajos: Krónikák című, az 1920-as évek vége felé megjelent kiadványát.

A kötetbe beleolvasva elénk tárul a korabeli Berény hétköznapijainak valósága, az aktuális választásoktól a napi történésekig.

Külön szeretném kiemelni a kötet záró sorait, amelyben megemlékezik barátjáról, Piltz Dezsőről, annak korai, értelmetlen haláláról (tüdővészben hunyt el, fiatalon...).

A kötetet a szerző nem irodalmi műnek szánta, hanem „...apró kis forgácsok Mezőberény életéből, tarkítva különféle eseményekkel. Az események valóságban megtörténtek”.

Ezért értékes ez a kis kiadvány, kinek írója szedőként dolgozott a korabeli Baltha nyomdában, melynek történeti leírása is megemlíti az ifjú tehetséget: „...költői hajlamokkal rendelkező ember volt. Különösen kedvelték a hetilapban, az Alföldi Függetlenségben Krónikák címmel rendszeresen megjelenő, tréfás-csipkelődő verseit...” – olvashatjuk a Baltha nyomda történetéről megjelent tanulmányban.

Együttműködésünk (kiegészülve Bartó László segítségével is) eredménye következtében 2016 augusztus hónapban megjelentettük a „Krónikák” reprint kiadványát, ezzel is lehetőséget biztosítottunk az érdeklődőknek, hogy ismereteket szerezzenek a korabeli Mezőberény életéről.

A kiadvány értékeit tekintve javaslom a Települési Értéktárba való felvételét.

Mezőberény 2021. április 18.

MEZŐBERÉNYI HELYTÖRTÉNETI
ÉS TÁJVÉDELMI EGYESÜLET
5650 Mezőberény, Fő u. 6.
Adószám: 18394427-1-04
Bank: 53200046-11081351

Henger Péter

MEHETE elnök

3.) MELLÉKLET

A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó, hozzájáruló nyilatkozat

Nyilatkozat.

Alulírott Benyovszki Mihály, hozzájárulok, hogy a települési értéktárba való felvételhez elkészített, „Vigh Lajos: Krónikák... a mezőberényi Alföldi Függetlenség c. helyi hetilap kiadványa. 1927.” c. javaslatban szereplő képeket, adatokat és információkat a Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az illetékes értéktár bizottság) az ide illő jogszabályok betartásával szabadon felhasználhatja.

A képek saját fotóim.

Mezőberény 2021. április 18.

Benyovszki Mihály.

.....
aláírás